

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΜΗΔΕΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΠΟΤΙΖΕΙ ΤΙΣ ΒΙΑΙΕΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΑΣΤΙΩΝ

ΡΟΜΠΕΡ ΡΕΝΤΕΚΕΡ

Τα γεγονότα που τύλιξαν στις φλόγες τα γαλλικά προάστια αυτό το φθινόπωρο είναι πρωτοφανή στην κοινωνική και πολιτική μας ιστορία. Μία νέα πλευρά τα καθιστά μοναδικά: μία τυφλή βία που έρχεται να σπείρει την κατάθλιψη μέσα στα λαϊκά προάστια, ενώ τα κοινωνικά κινήματα είχαν, ιστορικά, μια στοχοθετημένη βία. Η βία αποχαλινώθηκε ενάντια στην κουλτούρα, σχολεία και βιβλιοθήκες πυρπολήθηκαν, σαν σε εποχή βαρβαρότητας ενώ τα εξεγερσιακά κινήματα, στο παρελθόν, αναγνώριζαν μέσα στην κουλτούρα μία τάξη απαραβίαστων πραγμάτων.

Τα γεγονότα αυτά τα χαρακτηρίζει η απουσία νοήματος. Ως όχημά τους δεν διαθέτουν κανένα λόγο. Βλέπουμε σε αυτά τις πρώτες βίαιες μεταδιαλογικές συγκρούσεις, χωρίς θεωρητικό λόγο ικανό να τις επιβεβαιώνει, να τις τοποθετεί μέσα σε μια ιστορική στρατηγική. Η επιβεβαίωση ήρθε από τα μέσα ενημέρωσης και τους σχολιαστές, που είπαν γι αυτά τα γεγονότα ό,τι τα ίδια δεν έλεγαν από μόνα τους. Στα μέσα ενημέρωσης, η βουβή εξέγερση των προαστίων έγινε εγγαστρίμυθη. Σχολιάστηκε με εκτός πεδίου φωνή, ή ως υποτιτλισμένη βουβή ταινία. Έτσι, ένα βίαιο και βουβό κίνημα συνοδεύθηκε με τον συνήθη λόγο των κοινωνικοπολιτικών εξεγέρσεων. Ωστόσο, αυτή η σιωπή της θεωρίας και των διεκδικήσεων μέσα στον πάταγο των νυχτερινών συγκρούσεων είναι από τα πλέον εντυπωσιακά δεδομένα αυτού του κινήματος.

Επίσης, πρόκειται για τις πρώτες μεταπροοδευτικές βίαιες συγκρούσεις, που δεν εκφράζουν την προσδοκία μιας τέλει κοινωνίας, ενός λαμπερού μέλλοντος όπου όλες οι αιτίες των διχασμών μεταξύ των ανθρώπων θα εξαλειφθούν. Είναι οι πρώτες βίαιες συγκρούσεις που εκδηλώνονται στην Γαλλία μέσα σε ένα απόλυτο «εκτός» σε σχέση με τη μεγάλη προοδευτική αφήγηση η οποία ανοίγει με τον Διαφωτισμό. Το βίαιο αυτό ξέσπασμα τοποθετείται έξω από ό,τι η ιστορία της χώρας μας γνώρισε σχετικά με τον πολιτικό εξτρεμισμό. Ακόμα και οι αναρχικές επιθέσεις του 19ου αιώνα – η αιματηρή «προπαγάνδα μέσω των γεγονότων» (Ravachol) – ήθελαν να είναι μία σελίδα αυτής της μεγάλης αφήγησης. Η ιδεατή πολιτεία ήταν ο παράδοξος ορίζοντας των

φονικών αυτών πράξεων. Οι αναρχικές επιθέσεις συνέχιζαν, με τον δικό τους απωθητικό τρόπο, το Διαφωτισμό. (...)

Η μη κατανόηση, από τους νέους των προαστίων, του εθνικού φαντασιακού, και η αποχαλίνωση της βίας που στηρίζεται σε αυτή την έλλειψη κατανόησης, βρίσκει την εξήγησή της στη νίκη της κοινωνιολογικής αντίληψης της κουλτούρας επί της φιλοσοφικής της αντίληψης. Για την κοινωνιολογία, που είναι η βάση όλων των κοινωνικών λειτουργιών, των μεσολαβητών που παρεμβαίνουν στα προάστια, «η» κουλτούρα δεν υπάρχει» υπάρχουν μόνον «οι» κουλτούρες, όλες εξίσου νομιμοποιημένες. Επαναλαμβάνοντας ακατάπαυστα ότι «η» κουλτούρα είναι καταπίεση, ελιτισμός, ότι ένα έργο του Σαίξπηρ δεν έχει μεγαλύτερη αξία από ένα τραγούδι, ότι ένας στίχος του Ρακίνα ισοδυναμεί με ένα κουσκούς, προς τι η έκπληξη όταν πυρπολούνται οι βιβλιοθήκες;

Δεν παύουμε να υποτιμάμε «την» κουλτούρα (με τη φιλοσοφική έννοια της λέξης) και να υπερτιμούμε, στο όνομα του διαφορισμού, «τις» κουλτούρες (με την κοινωνιολογική έννοια), στην πολλαπλότητά τους. Οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν σταματούν, στα προάστια, να ενοχοποιούν τη Γαλλία, στο όνομα της αντιποικιοκρατίας, της αντιδουλείας και της ιστορίας της. (...)

Γιατί να εκπλήσσει κανείς για τη μη-ενσωμάτωση, όταν οι νέοι αυτοί αισθάνονται δικαιωμένοι γι αυτό που είναι, ότι τους επιτρέπεται να αρνούνται τους κανόνες της ιδιότητας του πολίτη, αφού όλα είναι νόμιμα; Στο πλαίσιο αυτό, είναι αδύνατο να τεθούν ρυθμιστικά ιδεώδη: ένα ιδεατό μοντέλο για τον άνθρωπο, ένα ιδεατό μοντέλο του πολίτη. Οι ορισμοί του ανθρώπου και του πολίτη έρχονται, εξαιτίας του πολιτισμικού πλουραλισμού, σε ανταγωνισμό, σε βάρος των νέων των προαστίων, οι οποίοι δεν γνωρίζουν πλέον σε τι να προσπαθήσουν να μοιάσουν αφού διδάσκονται ότι όλα είναι ισάξια. Ο μηδενισμός είναι η εξίσωση ανάμεσα σε κάθε κουλτούρα, μέσα στην οποία οι κοινωνικοί λειτουργοί φυλακίζουν εδώ και πολύ καιρό τους πληθυσμούς των προαστίων.

Δεν είναι η φτώχεια, δηλαδή η κοινωνική κατάσταση, η οποία προκαλεί την ανομική και απερίσκεπτη βία, αλλά ο μηδενισμός, δηλαδή μια πολιτισμική κατασκευή. (...)

Μετάφραση: Ανδρέας Πανταζόπουλος

Ο Ρομπέρ Ρεντεκέρ (Robert Redeker) είναι φιλόσοφος, μέλος της συντακτικής επιτροπής της επιθεώρησης *Les Temps Modernes*. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην *Le Figaro* (28/11/2005).